

Derleme Makalesi / Review Article

KARŞILAŞTIRMALI KAMU YÖNETİMİ VE POLİTİKA TRANSFERİNDE PSİKO-SOSYAL BOYUTUN ÖNEMİ

Seda ÇANKAYA*

ÖZ

Karşılaştırmalı kamu yönetimi, farklı ülkelerdeki ulusal sistemlerin karşılıklı olarak incelenmesine ve bu incelemelerden ders çıkarmaya imkân tanıyan uygulamalardan biridir. Yönetimler başka ülkelerdeki uygulamaları inceleyerek hem kendi ülkelerindeki mevcut sorunlara çözüm aramakta hem de başka ülkelerin yaşadığı sorunları inceleyerek ders çıkarma yoluna gitmektedir.

Bu kapsamda çalışmanın amacı, literatüre farklı bir analiz çerçevesi ortaya koymak adına karşılaştırmalı kamu yönetimi ve politika transferinde psiko-sosyal boyutun önemini incelemektir. Bu nedenle çalışmada karşılaştırmalı kamu yönetiminin kavramsal çerçevesi nedir? Politika transferi hakkında ne biliyoruz? Karşılaştırma yapmanın uygunluğu ve faydaları nelerdir? Son olarak karşılaştırmalı kamu yönetiminde ve politika transferinde psiko-sosyal boyutun önemi nedir? soruları cevaplandırılmaya çalışılacaktır. Çalışmada, politika transferinin başarılı olmasında ülkedeki psikolojik ortamın uygun olmasının önemli bir etken olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu bağlamda ayrıca çalışma sonuçları, politika transfer edecek ülkelerin sosyo-kültürel yapılarının ve siyasi sistemlerinin araştırılmasının ve toplumun da bilgilendirilmesinin gerekli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Politikası, Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi, Politika Transferi.

* Öğr. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, sedacankaya@selcuk.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6977-300

THE IMPORTANCE OF PSYCHO-SOCIAL DIMENSION IN COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION AND POLICY TRANSFER

ABSTRACT

Comparative public administration is one of the applications that allow national systems in different countries to be examined and to be able to learn from these studies. The states have opportunity to analyze the systems of each other and make inferences thanks to these comparisons. In addition, they can have a chance to draw lesson from this experiences of the countries, While implements to their policy.

In this context, the aim of the study is to examine the importance of psycho-social dimension in public administration comparisons and policy tranfer in order to present a different analysis framework to the literature. Therefore in this study What is conceptiol framework of the comparative public administration? What we know about policy transfer? What are the applicability and benefit of comparison? And finally What is the importance of of sycho-social dimension in comperative Public Administration and policiy transfer? will be answered.

Keywords: *Comparative Public Administration, Policy Transfer, Public Policy.*

GİRİŞ

Yönetimler, küreselleşme ile sınırların ortadan kalktığı dünyada farklı ülke uygulamalardan daha kolay haberdar olmaktadır. Bu sayede modern ve küresel sistem içerisinde politika yapmaya yetkili olanlar kendi toplumlarının tecrübelerinden faydalanmakla beraber, ülkelerinde çözemedikleri sorunları diğer ülke uygulamalarını inceleyerek çözmeye çalışmaktadırlar (Sezgin, 2010:67-68). Böylece karşılaştırmalı kamu yönetimi ülkelerin gün geçtikçe daha fazla ilgi duydukları bir alan haline gelmektedir. Ancak literatür incelendiğinde bu alan üzerine yeterince çalışma bulunmadığı görülmektedir. Politika transferi ile karşılaştırmalı kamu yönetimi kavramları arasında mevcut farklılıklar olmasına rağmen literatürde çoğu zaman birbirlerinin yerine de kullanılabilir (Kutlu, 2012:18).

Bu temel zeminden hareketle çalışmada, literatürde yeterince yer verilmediği düşünülen karşılaştırmalı kamu yönetiminin kavramsal çerçevesi ele alınacak, politika transferi ile arasındaki ilişkiye değinilecektir. Ardından kamu yönetimi karşılaştırmalarının uygulanabilirliği ele alınarak, konuya farklı bir analiz çerçevesi sunmak amacı ile psiko-sosyal boyut bağlamında karşılaştırma yaparken dikkat edilmesi gereken faktörler tartışmalı bir bakış açısı ile ele alınmaya çalışılacaktır.

1. KARŞILAŞTIRMALI KAMU YÖNETİMİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Karşılaştırmalı kamu yönetimi, ülkelerin ulusal ve yerel sistemlerini karşılaştırmayı esas alarak incelenmesini sağlamaktadır. Ülkeler, bu karşılaştırmalar sayesinde, birbirlerinin sistemlerini inceleme ve sonuçlar çıkarma fırsatı bulmaktadır (Parlak, 2011:338). Yönetimde söz sahibi olanların başarılı kamu yönetimi uygulamalarına ilgi duymaları ve bu uygulamaları incelemeleri yeni bir olgu olmamakla birlikte son yıllarda daha da belirgin bir hale geldiği söylenebilir. Özellikle sınırların ortadan kalkması ile ülkelerin kamu yönetimleri ile ilgili gelişmelerden önceki dönemlere göre daha kolay ve hızlı bilgi sahibi olmaları artan ilginin önemli sebeplerinden biridir (Kutlu, 2008:125). Bu çerçevede bakıldığında kamu yönetimlerinin, özellikle son dönemlerde meydana gelen dönüşüm süreci ile birlikte, dört yönü ile giderek daha uluslararası ve karşılaştırmalı hale geldiği söylenebilir. İlk olarak, uluslararası ilişkilerin kapsamı ve karşılaştırmalı

perspektif, kamu yönetimi teorilerinin gelişimi ve hükümetlerin diğer ülkelerle karşılaştırıldığında neden ve nasıl farklılık göstereceğini anlamak açısından paha biçilemez bir öneme sahiptir. Sahip olduğu bu öneme rağmen, karşılaştırmalı kamu yönetimi literatüründe çok az bilgi ya da geçerli sentez mevcuttur. İkinci olarak karşılaştırmalı kamu yönetimi araştırması, kamu yönetimi alanında öğretilen temel değişikliklerin geliştirilmesine olanak sağlamaktadır. Üçüncü olarak, yönetim araçları, stratejileri ve süreçlerinin artan ihtiyaçlarını karşılaması adına, giderek küreselleşen dünyada hükümetlerin yüzleştiği politikaların uygulama zorluklarına iyi bir referans sunmaktadır (Fitzpatrick vd. 2011:821). Son olarak karşılaştırmalı kamu yönetimi, hem zaman hem de coğrafi boyutları kapsayan bir konudur. 1980’li yıllarda herhangi bir ülkede uygulanan reformun, günümüzde uygulanabilirliğinin incelenmesi kamu yönetimi karşılaştırmalarının hem coğrafi hem de zaman boyutunun varlığına işaret etmektedir (Kutlu, 2012:21). Karşılaştırmalı analizler aynı zamanda herhangi bir ülkede politik süreçlerin nasıl işlediğini ve hangi politik değişimlerin gerçekleştiğini açıklamak ve teori yollarını test etmek konusunda yardımcı olmaktadır (Almond vd., 2006:32). Bu analiz çerçevesi bir taraftan karşılaştırmalı analizlerin neden ihtiyaç olduğunu açıklamada yardımcı olurken diğer taraftan da karşılaştırma yapmanın kaynağının ve öneminin anlaşılmasına imkân vermektedir.

Karşılaştırmalı kamu yönetimi alanının bir bölümünü politika transferi konusu oluşturmaktadır (Sezen, 2009:24). Genel ifade ile reformlar, özel ifade ile politika transferi konusu, ülkelerin bulunduğu coğrafya, devlet biçimi, sosyo-kültürel yapısı ne olursa olsun, hemen hemen bütün ülkeleri etkisi altına aldığından karşılaştırmalı politika yapım sürecinde artan bir öneme sahiptir (Sezen, 2009:24; Dolowitz, 1999:719). Bu kapsamda karşılaştırmalı analizlerin, politika transferi ve reform konusunu kapsayan hatta onu aşan bir özelliğe sahip olduğu söylenebilmektedir.

Politika transferi, Dolowitz ve Marsh’a göre; geçmiş ya da şimdiki bir zamanda siyasi sistemde yer alan politikalar, fikirler ve düzenlemelere ilişkin deneyimlerin başka bir siyasi sistemdeki politikaların, fikirlerin ve düzenlemelerin geliştirilmesinde kullanılması anlamına gelmektedir (Dolowitz ve Marsh, 1996’dan akt. Haktankaçmaz, 2009:24). Bu kapsamda hemen hemen bütün yönetimler politika transferini, hesap verilebilirliğini, etkinliğini ve verimliliğini arttırmak için

kullanmaya çalışmaktadır (Kapucu, 2010:10).

Politika transferleri çoğunlukla yasaların, mevzuatın genişlemesi sonucunda ve köklü değişim öncesinde daha hızlı gerçekleşebilmektedir. Bu baskılarla yüzleşen hükümetler diğer ülkelere, politika düşünce kaynağı, kurumsal reform daha detaylı mevzuat gibi konulardaki uygulamalarına bakmaktadırlar. Aynı zamanda söylem, politika ve fikirlerin kurumsal yapı ve yönetim düzenlemelerinin de transferi söz konusu olabilmektedir (Dolowitz, Greenworld ve Marsh, 1999:19). Transfer edilecek politikalara karar verme konusu ve karar verilen politikaların uygulanmasının esası devlet ile toplum arasındaki ilişkinin niteliğine bağlı olduğu söylenebilir. Özellikle demokratik ülkelerde, devlet topluma hizmet etmekle yükümlü bir kurum olduğundan insanlar, kendi beklentilerini ve ihtiyaçlarını karşılayacak politikaların oluşturulmasında hükümetler üzerinde baskı kurabilmektedir (Çevik, 2012:125). Buradan hareketle, devletin topluma hizmet etmesi gerektiği anlayışının benimsendiği ülkelerde, toplumun talepleri ve bu talepler doğrultusunda yöneltilen baskılar transfer edilecek politikaların belirlenmesinde etkili olabilmektedir. Bu anlayışla transfer edilen politikaların başarılı olma şansı daha yüksek olabilecektir.

Bu çerçevede farklı sistemlerin analizi; hükümetlerin karşılaştığı sorun alanlarına buldukları çözüm önerilerini, sorunlara olan tepkilerini ve halkın talep ve beklentilerinin hangi ölçüde karşılandığını anlamaya olanak sağlamaktadır. Ancak etkin ve verimli bir şekilde karşılaştırmanın yapılabilmesi için, yönetim sistemlerinin analizinin yapılması, ekonomik, sosyo-politik, kültürel, demografik bir bakış açısı ile benzerlik ve farklılıkların tam olarak ortaya konulması gerekmektedir. Karşılaştırma yapılacak ülkeler belirlenirken farklı kriterlerden söz edilebilir. Ortak tarihe sahip olan Amerika ve İngiltere'nin farklı sağlık politikalarına sahip olması nasıl açıklanabilir? Ya da eğitim politikaları bütün Avrupa ülkelerinde aynı modele sahip midir? sorularına verilecek cevaplar karşılaştırma kriterlerine ilişkin fikir verebilmektedir (Gupta, 2012:11).

Farklı sosyo-ekonomik düzeylerin temsil edilmesi bir başka değişkeni oluşturmaktadır. Gelişmiş ve zengin ülkelerin yanında gelişmekte olan ve fakir kabul edilen ülkelerin de karşılaştırmada yer alması önemli sonuçlar verebilecektir. Bir diğer kriter olarak devletlerin siyasi rejimleri değerlendirilebilir. Devletlerin temel örgütlenme modelleri, farklı ekonomik modellere sahip ülkelerin seçilmesi yine

karşılaştırma açısından önemli bir kriterdir. Sosyo-kültürel yapı da karşılaştırma konusunda ele alınabilecek bir başka kriter olmakla birlikte aynı zamanda çalışma açısından da önemli bir boyutu oluşturmaktadır (Parlak, 2011:342-343). Karşılaştırma yapılırken ülkelerin sosyo-kültürel yapıları arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri gözetmek politikaların başarısını ve toplum tarafından kabul edilebilirliğini arttıran önemli bir husustur. Bu kapsamda sosyo ekonomik düzey, sosyo-kültürel yapı, ideolojik yapı, yönetim sistemleri ve daha bir dizi faktör karşılaştırmanın geleceğini belirleyen ve dikkate alınması gereken temel alanları oluşturmaktadır.

2. POLİTİKA TRANSFER TÜRLERİ

Reformları ilk olarak uygulayan ülkeler, diğer ülkeleri bazen zorunlu bazen de istekli bir şekilde etkilemektedir (Parlak, 2011:333-361). Ülkeleri politika transfer etmeye iten sebepler, transferin gönüllü mü yoksa zorunlu mu yapıldığı konusunda fikir verebilmektedir. Bu kapsamda politika düzleminin bir ucunda gönüllü politika transferi, diğer ucunda ise zorlayıcı politika transferi bulunmaktadır (Sobacı, 2009a:195). Ancak politika transfer süreci, çoğunlukla bu iki aşırı uç arasında yer almaktadır. Politika düzlemi analiz edildiğinde politika transferi türleri; Gönüllü Reform Transferi, Direkt Zorlayıcı Reform Transferi ve Dolaylı Zorlayıcı Reform Transferi olmak üzere sınıflandırılabilir.

2.1. Gönüllü Reform Transferi

Bu modelde, yönetimde söz sahibi olan aktörlerin kendi problemlerini çözmek ya da yeni bir politika transfer etmek için değişimi arzu etmeleri ve bunu gerçekleştirmek için arayışa girmeleri söz konusudur. Gönüllü reform transferine ihtiyaç duyulmasının en önemli sebebi, mevcut durumdan duyulan tatminsizlik ve sistemin yeni politika arayışına girmesidir (Dolowitz ve Marsh, 1996'den akt. Haktankaçmaz, 2009:24). Çoğunlukla yönetimler, gönüllü olarak yeni politikalar transfer etmeye kalktıklarında ya da problemlerine çözüm aramaya başladıklarında, çözümü yurt dışında aramaktadır. Özellikle günümüzde küresel iletişimin daha kolay sağlanması ve politikacılar arasında artan ilişkiler, ülkelerin farklı uygulamaları, geçmişe oranla daha kolay incelemelerine olanak sağlamaktadır (Marsden ve Stead, 2011:3). Seçimler ve siyasi olaylar sırasında adayların, süreç içerisinde öne çıkmak, farkını ortaya koymak ve avantaj elde etmek gibi istekleri,

yeni politikaların doğmasına imkan vermektedir. Bu süreç içerisinde ortaya konan tüm politikalar, gönüllü reform transferi olarak değerlendirilebilmektedir (Sezgin, 2010:69; Haktankaçmaz, 2009). Bu çerçevede gönüllü reform transferinin temel motivasyonu, bir zorunluluktan ziyade değişime duyulan arzu ve daha iyi olanı uygulama isteğinden kaynaklanmaktadır.

2.2. Direkt Zorlayıcı Reform Transferi

Bu model, devletin kendi iradesi olmaksızın, başka ülkeler tarafından anayasal, sosyal veya siyasal değişiklikler gerçekleştirmek için zorlanması durumunu ifade etmektedir (Haktankaçmaz, 2009:186). Bu modelde özellikle dış aktörlerin, devletleri bazı programları uygulamaya zorlaması söz konusudur. Avrupa Birliğinin üyelerine, Avrupa politikalarını ve direktiflerini uygulamaya zorlaması bu duruma örnek olarak verilebilir (Dolowitz ve Marsh, 2000:14). Ayrıca, IMF, Dünya Bankası, OECD ve Dünya Ticaret Örgütü gibi birçok uluslararası kurum ve kuruluşun, devletlerin politikalarına doğrudan müdahale ile karar alma süreçlerini giderek daha fazla etkilemeye çalışmaları zorlayıcı transfere örnek olarak verilebilir (Bağımsız Sosyal Bilimciler 2006 Yılı Raporu, 2006). Bu kapsamda direkt zorlayıcı reform transferinin uygulanma nedenlerinin daha çok siyasi olduğu ve devletlerin uluslararası alandaki konumlarından kaynaklandığı söylenebilir.

2.3. Dolaylı Zorlayıcı Reform Transferi

Bu modelde başka aktörler tarafından politika değişikliğinin gerekli olduğu konusunda, uygulayacak ülkeyi ikna etme yoluyla benimsetmeye çalışma söz konusudur (Dolowitz ve Marsh, 2000:13). Örnek olarak, ülkelerin başka ülkelerle bazı konularda, küresel ısınma ya da AIDS ile mücadele etmek gibi, aynı politikayı benimsemek zorunda kalması verilebilir (Haktankaçmaz, 2009:186).

Dolaylı zorlayıcı reform transferine göre politikalar, diğer ülkelere kısmen ya da tamamen uyarlanabilmektedir. Yaygın olan kullanım, politikayı transfer edecek olan ülkenin transfer edeceği politikaları kendi ülkesine uyarlama yoluna gitmesi olmakla beraber farklı uygulamalardan da söz edilebilmektedir. Dolaylı zorlayıcı reform transferi uygulamalarında 4 farklı yöntemden bahsedilebilir: (Dolowitz ve Marsh, 2000:14).

- *Kopya*: Bu modelde, kamu politikasının herhangi bir değişime uğramadan başka bir ülkeye uygulanması söz konusudur (Dolowitz ve Marsh, 1998:52). Her ülkenin kendine özgü koşullara, kültürel değerlere ve siyasi sisteme sahip olduğu düşünüldüğünde, bu yöntemin uygulanabilirliği konusu tartışmalıdır. Bu sebeple dünyanın herhangi bir yerinde başarılı bir şekilde uygulanan bir politikanın “en iyi uygulama” örneği olduğu düşüncesi ile kopyalama yöntemi kullanılarak değiştirilmeden alınması her zaman başarılı sonuçlar vermemektedir. İngiliz posta sisteminin kopyalama yöntemi ile Japonya’da başarılı bir şekilde uygulanmış olması ise istisnai örnek olarak değerlendirilebilir (Kutlu, 2012:44). Ancak daha öncede açıklandığı gibi politikaların uygulanabilirliğini etkileyen önemli faktörlerden biri olan her ülkenin kendine özgü politikalarının olduğunu kabul etmek, kopya yönteminin başarısının tartışılmasına neden olmaktadır. Bu noktada önemli olan politikanın yerel çözümler üreterek transfer edilecek ülkeye uyarlanmasıdır (Kutlu, 2012:43). Böylece transfer edilecek politika, ülkenin kendi şartlarına göre yeniden revize edilmiş olacağından başarı şansı artırılmış olacaktır.
- *Taklit*: Bu modelde transfer edilecek politikaların tam olarak kopyalanması söz konusu olmamakta, transfer ana hatları korunarak transfer eden ülkenin şartlarına göre yeniden uyarlanmaktadır Taklit yönteminin kopyalama yönteminden daha yaygın ve başarılı olduğu söylenebilir (Kutlu, 2012:44).
- *Karma*: Bu modelde birden fazla ülke uygulamalarından taklit yapmak suretiyle karma bir model oluşturulmaya çalışılmaktadır. Ancak nereden hangi uygulamanın ne ölçüde alınacağı sorununun ortaya çıkması sebebiyle uygulaması zor olan bir yöntemdir (Kutlu, 2012: 44).
- *Esinlenme*: Bu yöntemde değerlendirilmeye alınan politikalar neticesinde ders çıkarma, yapma ya da yapmama şeklinde bazı sonuçlara ulaşılmaktadır (Kutlu, 2012:45). Politikayı ilk uygulayan ülkede elde edilen sonuçlar ile politikayı transfer eden ülkedeki sonuçlar karşılaştırıldığında çok az benzerlik ya da ilişki taşıdığı görülmektedir (Sobacı, 2009b:101).

Şekil 1: Politika Transferinin Dereceleri

Kopyalama	Taklit	Karma	Esinlenme
-----------	--------	-------	-----------

Kaynak: (Dolowitz, 2003:104).

Şekil 1’de yer alan politika transfer yöntemlerinden sadece birini seçerek politikaların uygulanması söz konusu olabilirken aynı zamanda bir politikanın bazı boyutları farklı yöntemler kullanılarak transfer edilebilmektedir. Böylece farklı yöntemlerin bir araya getirilmesi ile yeni bir politikanın üretilmesine olanak sağlanabilmektedir (Kutlu, 2012: 43). Ancak politika transferinin derecesi konusunda en yaygın olanı, politika transfer edecek olan ülkelerin tarihsel miraslarına dayalı bir şekilde politikalarda seçici olmalarıdır. “Siyasaların yerleştirilerek ithali” olarak ifade edilebilecek bu süreç, ülkelerin politikaları uygulamaları sırasında yerleştirmeleri, başka bir ifade ile kendi ulusal kültürüne göre yorumlamaları anlamına gelmektedir (Sezen, 2009:37). Bu kapsamda transfer edilecek politikanın amaçları ve bu amaçların gerçekleştirilmesi, devletlerin kendine has koşulları çerçevesinde mümkün olabilmektedir. Politikanın transfer edilmesi sürecinde evrensel yöntemlerin ve formüle edilecek hazır uygulamaların olması söz konusu olamamaktadır (Hauss, 2006).

3. KARŞILAŞTIRMA YAPMANIN FAYDALARI

Ülkelerin, diğer ülkelerin uygulamalarını inceleyerek karşılaştırma yapmalarının en önemli faydası, herhangi bir maliyete katlanmadan ders çıkartılmasına olanak sağlamasıdır. Diğer yönetimlerin problemlere karşı ürettikleri çözüm yöntemlerini inceleme fırsatı bulan ülkeler, “yapma ya da yapmama” şekilde dersler çıkarma yoluna gidebilmektedirler (Kutlu, 2012:21-23). Böylece kamu yönetimi karşılaştırmaları sayesinde ülkeler, çeşitli sorunların bir ülkede çözümüne ilişkin bilgi sahibi olmaktadır. Sahip olunan deneyimler, başka ülkeler tarafından da uygulanarak yayılmaktadır. Sorunun çözümü diğer ülkeler tarafından da belli ölçülerde uygulanarak uluslararasılaşmaktadır (Haas, 1980:369).

Karşılaştırma yolu ile başka ülkelerdeki uygulamaları inceleme imkânı bulmak, yönetimlerin farklı fikirler ve uygulamalar konusunda beyin fırtınası yapmaları açısından faydalı olmaktadır. Aynı zamanda analiz yapma imkânı da bulabilecek olan yönetimler, karşılaştırmaların başarılı sonuç vermesi açısından sürece müdahil olabilmektedirler. Karşılaştırmaların aynı zamanda geleceğe dönük fayda sağlayacak olması, sağlıklı öngörüle bulunabilecek yönetimler için farklı alternatifler sunabilmektedir (Kutlu, 2012:21-23).

4. KARŞILAŞTIRMANIN UYGULANABİLİRLİĞİ

Kamu yönetimi karşılaştırmalarının önemi giderek artmasına rağmen uygulaması zor bir süreçtir (Kutlu, 2012:45). İdeolojik tercihler, kültürel altyapı, ekonomik kaynaklar ve teknolojik unsurlar gibi faktörler kamu yönetimi karşılaştırmaları yapılırken dikkate alınması gereken önemli hususlardır. Bu kapsamda reformların yapılmasına neden olan gelişmelerin neler olduğunun anlaşılması ülkenin ekonomik, toplumsal ve kültürel özelliklerinin bilinmesini gerektirmektedir. Transfer edilecek olan politika, devletin ideolojik, kültürel yakınlık ve teknoloji unsurları ile uyumlu ise transfer daha başarılı ve kolay bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir (Sobacı, 2009b:103-104). Politikanın transfer edildiği ülke ve transfer eden ülke arasındaki ekonomik, toplumsal, siyasal ve yönetsel yapı farklılıklarının göz ardı edildiği, diğer bir ifade ile uygun olmayan transferin söz konusu olduğu durumlarda transfer başarısız olabilir (Sobacı, 2009a:94). Transferin başarısız olması ülkelere hem maddi hem de zaman açısından ciddi maliyetler doğurabilecektir.

Bu noktada farklı siyasal, toplumsal, kültürel özelliklere sahip ülkelere transfer edilecek politikaların tam olarak, eksiksiz bir şekilde uygulanıp uygulanamayacağı tartışmalı bir konudur. Bir ülkede sorunsuz bir şekilde uygulanan politikalar, başka bir ülkede uygulanmaya çalışıldığında aynı başarının elde edileceğini garanti etmemektedir. Daha öncede vurgulandığı gibi politikaların uygulanabilirliği noktasında ülkelerin kültürel yapısı, ekonomik yapısı ve devlet sistemleri arasındaki benzerlik ve farklılıkların dikkate alınması gerekmektedir. Toplumsal ve siyasi bir süreçte uygulanmaya çalışılan politika transferini, bu yapıdan bağımsız bir şekilde değerlendirmeye çalışmak, eksik bir bakış açısını yansıtmaktadır (Sobacı, 2009a:26). Aynı zamanda gerçekleştirilecek transferlerin üst düzey bürokrasi ve özel sektörün içinde bulunduğu geniş tabanlı toplumsal destek elde etmeleri başarılı olmasını etkilemektedir. Bu kapsamda transfer edilecek olan politikanın istenen sonuçları vermesinde, ülkenin siyasal ve ekonomik koşullarının, bu tür bir düzenlemeye uygunluğu ve politikanın toplumda ve bürokraside yaratacağı tepkilerin boyutunun etkili olduğu söylenebilir (Akdoğan, 2004:18).

Her devletin kendine has siyasal, toplumsal, kültürel ve sosyal yapısının olması transferin gerçekleştirilmesi noktasında temel belirleyici rol oynarken,

bir devletin başka bir devletten başarılı bir şekilde politika transfer etmesini etkileyen bazı kolaylaştırıcı ve engelleyici unsurlardan da söz etmek mümkündür. Bu unsurların incelenmesi, transfer edilecek politikanın neden seçildiğini açıklamak açısından da önemlidir. Bu unsurlar, politika transferini uygulayan ve politika transferinin alınacağı ülkelerde farklı etkilerde bulunabilmektedir (Sobacı, 2009a:90). Bu kapsamda Dolowitz and Marsh, politikaların transfer edilmesi sırasında bazı faktörlerin kolaylaştırıcı ve zorlaştırıcı etkiye sahip olduğunu savunmaktadır. Bu faktörleri kurumsal ve yapısal engeller, geçmiş kararlara olan bağlılık, transfer eden ülkenin teknolojik, kültürel, ekonomik, bürokratik ve politik kaynaklarının yetersiz olması (Dolowitz ve Marsh, 57'den akt. Benson ve Jordan, 2011:372), süregelen ilişkiler, dil ve semboller olarak sınıflandırmıştır (Dolowitz ve Marsh'dan akt. Kutlu, 2012:469). Bu faktörler arasından psiko-sosyal unsurların, transfer edilecek politikaların başarısına ne kadar etki ettiğinin incelenmesi, çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Bu çerçevede kamu yönetimi karşılaştırmalarının psiko-sosyal boyut açısından şu esaslara dikkat edilerek yapılması başarı şansını arttıracaktır: (Dugget, 2002:1-9; San, 1993:159).

- Transfer edilecek politikanın gerçekleştirileceği zaman çok iyi belirlenmelidir.
- Her toplum kendi bünyesinde bütüncül bir sistem olarak kabul edilmelidir. Karşılaştırma yapılırken sistemin nasıl çalıştığı, kurumların yürüttüğü ya da yürütmesi gerektiği işlevler konusunda açık ve net bilginin sağlanması önemlidir.
- Kendi bünyesinde bütüncül bir sisteme sahip olan sosyo-kültürel sistemlerin kavranabilmesi ve karşılaştırmaların sağlıklı yapılabilmesi için elverişli yöntem araçlarının geliştirilmesi gerekmektedir.
- Karşılaştırmaya konu edilecek sistemlerin sosyo-kültürel yapılarının kendi somut bütünlükleri göz önünde bulundurularak araştırılması gerekmektedir.
- Siyasal, hukuksal, ekonomik, kültürel ve dinsel yapıdaki toplumsal alan ve olguların karşılaştırma yapan ülke tarafından ayrıntılı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu esaslardan da anlaşıldığı gibi karşılaştırma yapılacak olan alanlarda, sosyo-kültürel çevrelerin kendine has özelliklerinin göz ardı edilmesi, karşılaştırmaların başarılı olmasını zora sokacaktır.

5. PSİKO-SOSYAL BOYUT KAPSAMINDA KAMU YÖNETİMİ KARŞILAŞTIRMALARINDA DİKKATE ALINMASI GEREKEN UNSURLAR

Karşılaştırmalı kamu yönetimi anlayışı, yönetimin hemen hemen bütün süreçlerini kapsamaktadır. Bu yönetim anlayışının en önemli hususlarından biri de sistemin en önemli unsuru olan “insanın” süreç içerisindeki değişiminin sağlanmasıdır. İnsan unsurunun değişimi için ise kişilerin ve grupların psikolojik değişim süreçlerinin açıklanması gerekmektedir. Karşılaştırma yapmadan önce, toplumda psikolojik ortamın yaratılması için çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu noktada insanların değişime ayak uydurmalarını sağlamak ve yeniliğe karşı duyduğu kaygıyı ortadan kaldırmak için, zihniyet değişiminin gerekli olduğu söylenebilir. Özellikle gerçekleştirilemeyen ya da istenilen sonucu vermeyen politika transferleri, sorgulanırken transferin politik olduğu kadar psikolojik boyutunun da bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir (Sobacı, 2009a:27). Dugget (2002) tarafından ülkede gerçekleştirilmesi planlanan köklü reform transferlerini etkileyen; siyasi liderlikteki değişim, toplumsal tutumlardaki dönüşüm, yönetim kuramında meydana gelen entelektüel gelişmeler ve başarısızlığın kavranması sonucunda ortaya çıkan yenilenme ihtiyacı olmak üzere 4 önemli sınıflandırma yapılmıştır. Bu sınıflandırmadan faydalanarak reform transferinde psiko-sosyal ortam yaratılırken dikkate edilmesi gereken bazı unsurlardan bahsedilebilir:

- Moral Ögesi: Toplumsal Beklentilere Cevap Verebilme
- Fayda/Zarar Hesabı
- Katılım
- Kültürel-Tarihi Benzerlik/Farklılıklar
- Toplumsal Tutumlardaki Farklılıklar

Bu unsurların analiz edilmesi, karşılaştırma yaparken psiko-sosyal boyutun ne ölçüde dikkate alınması gerektiği konusunda bir analiz çerçevesi sunmaya yardımcı olacaktır.

5.1. Moral Ögesi: Toplumsal Beklentilere Cevap Verebilme

Devlet örgütü bir sistem olarak düşünüldüğünde, transfer edilecek olan kamu politikası da alt sistem olarak ele alınabilir. Bu alt sistem içerisinde ise en önemli unsurun “insan” olduğu söylenebilir. Sistem içerisindeki diğer unsurlar ise gruplar, yönetim içi yetki, haberleşme merkezleri ve kültürel ortam olarak sınıflandırılabilir. Sistemin psikolojik boyutunun anlaşılabilmesi için bu unsurlar arasındaki karşılıklı etkileşimin iyi anlaşılması gerekmektedir. Sistem içerisinde değişim; sistemin değişime hazır hale getirilmesi ve bu konudaki motivasyonun sağlanması ile tam olarak gerçekleşebilmektedir. Bu sayede değişim için psikolojik alt yapı oluşturulabilir (Aktürk, 1971:73-77). Gerçekleştirilmeye çalışılan politikalar konusunda, toplumun beklentileri karşılandığında tepkiler de olumlu olabilir (Kutlu, 2012:65). Bu aşamadan sonra ise değişim sürecinin başlaması muhtemeldir. Bu kapsamda bakıldığında, kamu yönetimi karşılaştırmalarında psikolojik yönün planlanması iki aşamalı bir süreç ile değerlendirilebilir. İlk olarak değişim noktasında motivasyon sağlanmalıdır. Bu noktada transfer edilecek politikalara olan güvenin ve inancın yerleşmesi, toplumun gerçekleştirilecek politikalar ile pozitif yönde değişim sağlanabileceğinin farkında olması gerekmektedir. Bu farkındalık oluştuğunda toplum değişime hazır hale gelir. Toplumda meydana gelecek bu değişim, insanların inanç, tutum ve davranışlarının, yönetimin hedeflerine göre değiştirilmesini gerektirebilir. İkinci aşamada ise değişim başladıktan sonra sürecin nasıl yönetileceği ve kontrol altına alınacağı tartışılır (Aktürk, 1971:77).

Psikolojik etkiler, başarılı politika transferini gerçekleştirmek isteyen yönetimlerin üzerinde durması gereken önemli bir konudur. Özellikle başarısız sonuçlar veren ya da gerçekleştirilemeyen politika transferlerinin nedenleri araştırılırken transferin politik olduğu kadar psikolojik boyutu da bir bütün olarak değerlendirilmelidir (Sobacı, 2009a:27). Bu noktada toplumda reform konusunda beklentinin oluşması kazanım olarak değerlendirilebilir. Toplumun, istediği bir değişimi öne süren politikalara ve yöneticilere olan tavrı pozitif yönlü olurken, beklentinin negatif olması durumunda ise, reformun başarısız olma olasılığı yüksek olacaktır (Kutlu, 2012:65). Sahip olduğu bu etkisi ile moral ögesi, politika transfer edilirken üzerinde önemle durulması gereken temel unsurlardan biridir.

5.2. Fayda / Zarar Hesabı

Vatandaşların reforma olan ihtiyacının değerlendirilmesi ve bunun topluma sağlayacağı dönüşümü algılama biçimleri sosyo-psikolojik olarak dikkate alınması gereken önemli unsurlardan bir diğeridir (Yetiş, 2006:290). Aynı zamanda toplumların kendilerine has özellikleri de bu faktörlerin değerlendirilmesinde etkili olabilir. Nitekim Fransa'da toplum, önerilen değişiklikleri benimseme konusunda çekinceli iken, İngiltere'de ise değişime açık bir yapı gözlenmektedir (Almond vd. 2006:46). Bu açıdan toplumların sahip olduğu karakteristik özellikleri, reforma olan tepkinin belirlenmesinde etkili olmaktadır.

Transfer edilecek politikalar toplumu olumsuz etkileyebilir. Toplum, meydana gelen olumsuzlukların reformlardan kaynaklandığı kanaatine vardığı durumlarda kuvvetli bir tepki verebilir. Bu tür transferlerin sonuçları siyasal iktidarın varlığını tehdit etmeye kadar gidebilmektedir. Bazı transferler ise olumsuz sonuçlarına rağmen, etkileri doğrudan toplum tarafından hissedilmeyebilir. Bu durumlarda bürokratik örgütler ve kamu görevlileri reformun olumsuz sonuçlarından toplumdan önce etkilenmektedir (Grindle ve Thomas 1991:138'den akt. Akdoğan, 2004:20-21). Bu sebeple hem bürokrasinin hem de toplumun göstereceği tepkiler politikaların transfer edilmesi noktasında dikkat edilmesi gereken önemli hususlardır (Akdoğan, 2004:21-22). Reformların yönetime ya da ekonomiye getireceği yararlar vatandaşlar tarafından net olarak anlaşılmazken, kamu kurum ve kuruluşları reform hazırlanırken etkilerini hissetmeye başlar (Akdoğan, 2004:23). Ancak uygulanacak olan bir reformun sağlayacağı fayda, toplum tarafından net olarak anlaşılıyorsa toplumun transfere göstereceği tepki de olumlu olacaktır. Daha önce de ifade edildiği gibi toplumun desteğini alan politikaların uygulanması ise yönetim açısından daha kolay olacaktır. Bu noktada uygulamalardan politikaları yürütmekle yükümlü olanların ve toplumun en başından haberdar olması ve politikalara yönelik istek ve beklentilerin olması, yürütülecek politikaların başarı şansını etkileyecektir. Politikalara karşı psikolojik bir direncin oluşması da uygulama açısından başarıyı engelleyecek bir etken olabilir.

5.3. Katılım

Katılım, psiko-sosyal boyut kapsamında değerlendirilebilecek bir diğer unsurdur. Reformların sürekliliğini sağlamak adına halkın reform sürecine katılımı

söz konusu ise reform daha görünür hale gelecektir. Özellikle reformun sağlayacağı değişiklikler, toplumun çaba göstermeden kolay bir şekilde fark edeceği yararlar sağlamadığı durumlarda, halkın değişim sürecine katılması zor olmaktadır. Ancak halk reform sonuçlarının kendisi için faydalı olacağını düşünüyorsa diğer bir ifade ile reformun getireceği fayda maliyetlerinden daha fazla ise hükümet için destek sağlayacaktır (Grindle ve Thomas 1991:138'den akt. Akdoğan, 2004:24).

İdari reformların uygulanması sırasında toplumdan ziyade, reformların uygulayıcısı olan kamu görevlilerinin katılımının sağlanması daha önemlidir. Kamu görevlilerinin reform konusunda istekli olmaları ve reformları uygulama konusunda gösterecekleri aktif çabalar reformun başarısını etkileyecektir. Nitekim bürokrasi ya da halkın göstereceği olumlu veya olumsuz tepkiler transfer edilecek politikanın başarısını ya da başarısızlığını belirleyecektir (Akdoğan, 2004:24-27). Halk ve bürokrasi, meydana gelebilecek olumsuzlukların nedeni ile reform arasında doğrudan bir bağlantı kurduğu durumda reforma katılım sağlanamayacaktır.

5.4. Kültürel-Tarihi Benzerlik/Farklılıklar

Kültürel normların, değerlerin ve geleneklerin kamu yönetimi karşılaştırmaları sırasında göz ardı edilmesi reformların yanlış yorumlanmasına sebep olabilir. Kültür, karşılaştırmalı çalışmalarda en önemli değere işaret etmektedir (Fitzpatrick, vd. 2011:828).

Bu kapsamda ülkelerin geçmişinin getirdiği tarihsel deneyimleri ve kültürel yapıları, transfer edilmeye çalışılan politikaların benimsenip benimsenmeyeceği noktasında belirleyici bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Örnek olarak İngiltere'nin reform transferi konusundaki eğilimi verilebilir. İngiltere'nin yapacağı politika reform girişimlerinde çok yakınındaki Fransa'ya değil de İngilizce konuşulan ülkeler arasında yer alan ABD, Kanada, Avustralya'ya yönelmesi kültürel faktörlerin etkisi ile açıklanabilir (Kutlu, 2012:68). Bir diğer örnekte Avustralya ve İngiltere'nin tercihleri verilebilir. Bu iki ülke arasındaki kültürel ve politik benzerlikler, transferin uygunluğunu büyük ölçüde etkilemektedir. Aynı dil, kültür ve benzer politik sistemlere sahip olma, ülkeler arasında politika transferinin başarılı bir şekilde gerçekleştirme olanağını arttırabilmektedir (Fawcett ve Marsh, 2012:162-185). Aksi durumda ise, yani iki ülke arasında kültürel farklılıkların

görünür olması, politikanın transfer edilmesine engel olabilecektir. Örnek olarak bir dönem Türkiye’de sıkça gündeme gelen süt bankası örneği verilebilir. Süt bankası ilk olarak 1909 yılında Avusturya’nın Viyana şehrinde açılmış ve birçok ülkede uygulanarak büyük ölçüde yaygınlaşmıştır (Ilıkkan, 2013). Günümüzde Arjantin, Kanada, Bulgaristan, İspanya, Venezuela, Yunanistan, Finlandiya, Hindistan, Slovakya, Rusya, Norveç, Küba, Çin, Hollanda, Şili, Polonya, Amerika, Kuveyt ve İtalya başta olmak üzere 35’ten fazla ülkede süt bankaları bulunmaktadır (International Milk Banking Initiative, 2010). Brezilya, 217 süt bankası ile dünyanın en büyük süt bankacılığı sistemini geliştirmiştir. Ancak müslüman ülkelerin hiç birinde süt bankası mevcut değildir (Picaud, 2018:6). Müslüman dünyasında ilk ve tek süt bankası Türkiye’de önerilmiştir. 2013 yılında Sağlık Bakanlığı tarafından pilot program olarak gündeme getirilen uygulama dini kaygılar nedeni ile durdurulmuştur (Alnakshabandi ve Fiester, 2016:4; Sabah Gazetesi, 1 Mart 2013). Avrupa’da aktif olarak hizmet veren ve başarılı bir şekilde yürütülen süt bankası uygulamasının başta sosyo-kültürel olmak üzere birçok açıdan farklı olan Türkiye’de uygulama düşüncesi tartışmalara sebep olmuştur. Politikanın transfer edilmeden önce özellikle toplumun bu konu hakkındaki düşüncelerini önemseyen bir yaklaşımla, dini gereklilikler ve kurallara da dikkat edilerek ayrıntılı bir şekilde bilinçlendirilmesi önemli bir gerekliliktir. Bu çerçevede bakıldığında süt bankası uygulaması kapsamlı bir bilgilendirilme yapılmamasından dolayı farklı tartışmaları beraberinde getirmiş ve toplumda olumsuz algının oluşmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda ise pilot uygulama olarak gündeme getirilen uygulamadan olumlu netice elde edilememiştir.

Tarihsel faktörlerin etkisi, ülkelerin sahip olduğu geçmiş tecrübelerle dayanarak farklı ülkelerdeki benzer tedbir ve politikaları reddetmek ya da desteklemekle kendini göstermektedir (Poocharoen’den akt. Sobacı, 2009a:107). Gerekli bilgilerin toplanması ve uygun iletişimin sağlanması noktasında transfer sürecini kolaylaştırıcı bir diğer unsur ise “Dil”dir (Sobacı, 2009a:104). Örnek olarak yine İngiltere verilebilir. İngiltere yapacağı politika reform girişimlerinde ABD, Kanada ya da Avustralya’ya yönelmesi dil faktörünün etkisi ile açıklanabilir (Kutlu, 2012:66). Bu kapsamda bakıldığında transfer edilecek olan politikanın transfer eden ülke tarafından kendi kültürel değerlerine göre yeniden düzenlenmesi uygulamanın başarılı olması açısından önemli bir unsurdur.

5.5 Toplumsal Tutumlardaki Farklılıklar

Tutumlar ve değerler; ekonomik, sosyal ve kültürel etkenlerden meydana gelirler (Ertürk, 1976: 79). Aynı zamanda politika da dâhil olmak üzere kaçınılmaz olarak nasıl davranacağımızı etkilerler. Örneğin; Amerikalıların yurtseverliği güçlü olarak hissetmeleri, Japonların siyasi elitlere itaat etme eğiliminde olmaları, Fransızların protestoya eğilimli olmaları kültürel normların politikayı nasıl şekillendirdiği konusunda bilgi vermektedir (Almond vd. 2006:46). Ulusların geçmiş ve gelecekteki politik davranışlarını ve politik sistemdeki rollerini anlamak için öncelikle halkın politikaya karşı tavrından ve onların politik sistem içerisindeki rollerinden başlamak gerekmektedir. Politik kültür olarak nitelendirilen bu yapı politikaya yön vermekle beraber, politika hakkında her şeyi açıklamaya yetmemektedir. İnsanlar farklı imkân ya da problemlerle karşılaştığında benzer değerler ve yeteneklere sahip olsalar da farklı davranışlar sergileyebilmektedirler. Yeni deneyimler, insanların tavırlarını değiştirebilmektedir. Örneğin; bir köylü şehre göç ettiğinde, şehir hayatının yeni yönlerini öğrenebilir. Ancak kültürel değerler, çok yavaş değişir, siyasi eylemlerin kalıcı yapısını yansıtır ve politik kültürün ülkeler arasındaki ya da zaman içindeki politikanın anlaşılması için kritik unsurdur. Kültürel değerler dikkate alınmadığında gerçekte politikanın nasıl işlediği konusunda net ve doğru bilginin sağlanması oldukça zordur (Almond vd. 2006:46).

Bu analiz çerçevesi ülkelerin transfer edeceği politikaların uygulanabilmesinin her şeyden önce, değişimin sağlanacağı psikolojik ortamın sağlanması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu noktada, her ne kadar değişim süreci zor olsa da toplumların inanç ve tutumlarında reformların uygulanmasına yönelik bir değişim sürecinin içine girmesi söz konusu olabilmektedir. Ancak tam tersi de söz konusu olabilmektedir. Toplumların deneyimlerinin ürünü olan inanç ve tutumların kolay kolay değişmemesi transfer edilecek politikaya olan direnci arttırabilmektedir (Ertürk, 1976:83). Böyle bir ortamda transfer edilecek politikaların insanların iradelerine rağmen kabul ettirmeye ve belirli tutum ve tavırları benimsetmeye çalışmak sıkıntılı bir süreci beraberinde getirebilir. Toplumun sosyo-kültürel yapısına uygun olan ancak insanlara kabul ettirilmeye çalışılan politikalar için (Sobacı, 2009a:26) öncelikle politikanın transfer edilmeden en uygun psikolojik ortam sağlanmalıdır. Ancak bu şekilde toplumun

inanç ve tutumları yeni deneyimler elde etmek için değiştirilebilir. Bu noktada bireylerin elde edebileceği deneyimler; yeni bilgiler öğretilerek, yeni beceriler kazandırılarak yeni davranış biçimleri benimsetilerek ve bireyin grup ilişkileri değiştirilerek sağlanabilir (Ertürk, 1976:83). Bireylerin tutum ve davranışlarında değişiklik gerçekleşmesi ise 5 aşamada gerçekleşebilir: (Hollis, 1966:296'dan akt. Ertürk, 1976:83).

- Öncelikle bireyler değişimden haberdar edilir.
- İkinci aşamada bireylerin değişime karşı ilgi duyması sağlanır.
- Üçüncü aşamada kararsızlık ve kuşku dönemi yaşanır. Birey bu aşamada değişimin kendisine sağlayacağı fayda ve maliyetlerin hesabını yapar. Eğer birey kazanacağı faydaların maliyetlerini aştığına karar verirse değişim yönünde olumlu karar verir. Ancak tam tersi durumda yani politikaları benimsemenin kendisine maliyeti faydasından daha fazla olduğunu düşünürse değişime tavrı olumsuz olmaktadır.
- Dördüncü aşama sınama aşamasıdır. Bireyler değişim yönünde karar verdiklerinde sınama aşamasına geçmektedir. Bireyler, değişimin öngörülen sonuçlarını verip vermediğini kontrol etmeye başlar.
- Son aşamada ise artık birey değişimi kabul etmiş ve böylece birey için yeni bir norm haline dönüşmüştür.

Tüm bu aşamalardan da anlaşılacağı gibi birey için yeni bir normun oluşabilmesi, ancak reform politikaları konusunda gerçek ve net bilginin gerçekleştiği ve bireylerin tatmin olduğu durumlarda gerçekleşebilmektedir (Hollis, 1966:296'dan akt. Ertürk, 1976:83). Bu noktada karşılaştırmaya konu olacak siyasi sistemlerin, kültürlerin, siyasi ve toplumsal yapıların anlaşılması ve uygulanacak ülke toplumuna çok iyi aktarılması gerekmektedir. Amacın farklı sistemlerin politikalarının toplumlarının detaylı ve sağlam bir şekilde anlaşılacak olduğu ve karşılaştırmaların amaç değil araç olduğu unutulmamalıdır (Lane, 2011:27-28).

SONUÇ

Karşılaştırmalı kamu yönetimi değişen şartlara göre kendini yenileyerek uzun yıllardan beri yönetimde söz sahibi olanların başvurdukları bir yöntemdir. Yönetimler, başka ülkelerdeki uygulamaları inceleyerek hem kendi ülkelerindeki mevcut sorunlara çözüm aramakta hem de başka ülkelerin yaşadığı sorunları inceleyerek ders çıkarma yoluna gitmektedir. Ancak yönetimlerin başka ülke uygulamalarına gösterdikleri bu ilgi ve ders çıkarma hadisesi her zaman olumlu sonuçlar doğuracağı konusunda garanti vermemektedir. Politikaların ne ölçüde transfer edileceği konusu önemli bir soru olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu soruya yönetimlerin en etkili cevabı verebilmeleri transfer edilecek politika ile ülkelerinin psiko-sosyal koşullarının iyi analiz edilmesi ile mümkün olabilmektedir. Nitekim ülkelerin sahip oldukları toplumsal, kültürel ve siyasal yapıları başka ülkelerden doğrudan alınan en iyi uygulamaların aynı sonuçları vermesine engel olabilmektedir. Bu kapsamda transfer edecekleri politikalar ile etkili sonuçlar elde etmek isteyen tüm yönetimlerin psiko-sosyal boyutun önemini anlamak zorunda oldukları çalışmanın önemli çıkış noktasıdır.

Bu çerçevede çalışmada kamu yönetimi karşılaştırmalarında ve politikanın transfer edilmesi sürecinde etkili olan birçok faktörden biri olan psiko-sosyal boyutun önemi üzerinde durulmuştur. Psiko-sosyal boyut kapsamında transfer edilecek politikanın zamanı, sistemin nasıl çalıştığı, karşılaştırmının nasıl yapılacağına ilişkin yöntemlerin geliştirilmesi, karşılaştırma yapılacak sistemlerin sosyo-kültürel yapılarının incelenmesi, transfer edilecek politikayı uygulayacak ülkenin siyasal, hukuksal, ekonomik, kültürel ve dinsel yapısının neden iyi analiz edilmesinin gerekliliği çalışmada örneklerle ortaya konulmuştur.

Aynı zamanda çalışmada ayrıntılı bir şekilde değerlendirilen psiko-sosyal ortam yaratılırken dikkat edilmesi gereken; transfer edilecek politikanın toplumsal beklentilere cevap verebilmesi, toplumun transfer edilecek politika ile sağladığı fayda, toplumun transfer edilecek politikayı benimsemesi, politikayı transfer edecek olan ülke ile transfer edecek olan ülke arasındaki kültürel-tarihi benzerlik/farklılıklar ve toplumsal tutumlardaki farklılıklar gibi faktörlerin önemi iyi anlaşılmalı ve karşılaştırmalı bir bakış açısı ile ortaya konulmalıdır. Çalışmada ayrıntılı bir şekilde ele alınan bu faktörlerden de anlaşılacağı gibi politikaların başarılı bir şekilde uygulanabilmesi noktasında değişimin sağlanacağı psikolojik

ortamın yaratılması büyük önem taşımaktadır. Toplumsal inanç ve tutumların kolay kolay değişmemesi, politika uygulayıcıların işini zorlaştırmaktadır. Bu durumun bireylerin inanç ve tutumlarının yeni tecrübeler elde etmek adına değiştirilmesi söz konusu olabilmektedir. Ancak bunun gerçekleştirilmesi için politika transfer edecek ülkelerin, sosyo-kültürel yapıları ve siyasi sistemleri çok iyi araştırılmalı ve bu konuda toplum bilgilendirilmelidir. Ancak bu yolla transfer edilmek istenen politikaların uygulanabilirliği artabilir ve başarı şansı yükselebilir. Psiko-sosyal boyut, karşılaştırmalı kamu yönetiminde ve politika transferinde yönetimler tarafından daha fazla dikkate alınmalı, tüm unsurları ile iyi analiz edilmeli ve bu alanda yapılacak çalışmalar arttırılarak önemi kavranmalıdır.

KAYNAKÇA

Alnakshabandi, K. and Fiester, A. (2016). Creating Religiously Compliant Milk Banks In The Muslim World: A Commentary *Paediatrics and International Child Health*, 36(1), 1-3.

Almond, G. A., Dalton R. J., Powell, G. Bingham and Strom K. (2006). *Comparative Politics Today: A World Wiew*, Toledo, USA.

Akdoğan, A. A. (2004). Uygulama Açısından Türkiye’de Kamu Yönetimi Reformu. *Amme İdaresi Dergisi*, 37(4), 11-30.

Aktürk, B. (1971). Bir Psikolojik Değişim Sorunu Olarak İdari Reform. *Amme İdaresi Dergisi*, 4(3), 72-89.

Bağımsız Sosyal Bilimciler Raporu (2006). *IMF Gözetiminde On Uzun Yıl. 1998-2008: Farklı Hükümetler. Tek Siyaset*, Ankara.

Çevik, H. H. ve Demirci S. (2012). *Kamu Politikası*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

Dolowitz D., Greenwold S. and Marsh, D. (1999). Policy Transfer: Something Old, Something New, Something Borrowed, But Why Red, White And Blue?. *Parliamentary Affairs*, 52 (4), 719-730.

Dolowitz, D.P. ve Marsh, D. (1998). Policy Transfer: A Framework for Comparative Analysis. M. Minogue., C. Polidano ve D. Hulm (edit), *Beyond The New Public Management-Changing Ideas and Practices in Governance*. Cheltenham: Edward Elgar 38–58’den aktaran H. İlker (2009). Ülkeler arası Reform Transferi. *Türk İdare Dergisi*, 81 (463-464), 181-198.

Dolowitz, D.P ve Marsh, D. (1996). Who Learns What from Whom? A Review of The Policy Transfer Literature. *Political Studies*, 44 (2)'den aktaran D. Benson. and A. Jordan, (2011). What we have Learned from Policy Transfer Research? Dolowitz and Marsh Revisited. *Political Studies Review*, 9, 366-378.

Dolowitz, D. ve Marsh, D. (2000). Learning from Abroad. The Role of Policy Transfer in Contemporary Policy-Making. *Governance: An International Journal of Policy & Administration*, 13(1), 5-24.

Duggett, M. (2002). Kamu Yönetimlerinde Değişim: Sonraki Adımlar. A. A. Akdoğan ve O. E. Aslan. (çev.), *Amme İdaresi Dergisi*, 35 (2), 1-9.

Fawcett, P. and Marsh D. (2012). Policy Transfer and Policy Success: The Case of the Gateway Review Process (2001–10). *Government and Opposition*, 47(2), 162–185.

Fitzpatrick, J., Goggin M., Heikkila, T. and Klingner, D. (2011). A New Look at Comparative Public Administration: Trends in Research and an Agenda for the Future. *Public Administration Review*, 71(6), 821-830.

Grindle M.S. and Thomas, J. W. (1991), *Public Choices and Policy Change: The Political Economy of Reform in Developing Countries*, Baltimore: John Hopkins University Press'den, aktaran A. A. Akdoğan (2004), *Uygulama Açısından Türkiye'de Kamu Yönetimi Reformu. Amme İdaresi Dergisi*, 37, (4), 11-30.

Haas, E.B. (1980). Why Collaborate?: Issue Linking and International Regimes. *World Politics*, 32 (3), 357-405.

Haktankaçmaz, M. İ. (2009). Ülkeler arası Reform Transferi. *Türk İdare Dergisi*, 81(463-464), 181-198.

Haus, C. (2006). *Comparative Politics: Domestic Responses to Global Challenges*, Belmont, CA: Thomson/Wadsworth.

Ilıkkın, D. Y. (2013). Anne Sütü Bankacılığı. *Kılınilk*, 23 Nisan <http://www.klinilk.com/emzirme-ve-beslenme2/item/143-anne-sutu-bankaciligi.html> (Erişim tarihi:25 Ocak 2019).

International Milk Banking Initiative (2010), *World Banks*,

<http://www.internationalmilkbanking.org/index/worldbanks/2010> (Erişim tarihi: 20.06.2019)

Kapucu, N. (2010). *Governance Reform; Comparative Perspectives*, Usak Publications, November.

Kutlu, Ö. (2012). *Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi, Teorik Çerçeve ve Ülke Uygulamaları*, Çizgi Kitabevi, Konya.

Kutlu, Ö. (2008). İdari Reform Transferi: Ülkelerin Birbirlerinden Kamu Politikaları Transfer Etmeleri ve Öğrenmeleri. A. Balcı, A. Nohutçu, N. K. Öztürk ve B. Coşkun (edit.). *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar: Sorunlar, Tartışmalar, Çözüm Önerileri, Modeller, Dünya ve Türkiye Yansımaları*, Seçkin Yayınları, Ankara.

Lane, R. (2011). *Karşılaştırmalı Siyaset Bilimi ve Sanatı*. Z. A. Kılınc (çev.), Küre Yayınları.

Marsden, G. and Stead, D. (2011). Policy Transfer and Learning in the Field Of Transport: A Review Of Concept and Evidence. *White Rose Research Online*, Universities of Leeds, Sheffield and York.

Parlak, B. (2011). Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi İçin Bir Analiz Çerçevesi. B. Parlak (edit.). *Kamu Yönetiminde Yeni Vizyonlar*. Alfa Aktüel Yayınları, Bursa.

Picaud, J. C. (2016). 2018 Human Milk Banking. *International Neonatology Association*

http://worldneonatology.com/2019/wp-content/uploads/2016/10/Human-Milk-Banking_Prof-Jean-arles-Picaud-1.pdf (Erişim tarihi:20.06.2019).

Sabah Gazetesi (2013). Sağlık Bakanlığından Anne Sütü Bankası Açıklaması.

<https://www.sabah.com.tr/saglik/2013/03/01/saglik-bakanligindan-anne-sutu-bankasi-aciklamasi> (Erişim tarihi: 20.06.2018)

San, C. (1993). Karşılaştırma Yönteminde Zaman ve Mekan Boyutları. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 48 (1), 155-159.

Sezen, S. (2009). Kamu Yönetimi Reformları: Küresel Bir Düzleme Mi?. *Amme İdaresi Dergisi*, 42 (1) Mart, 23-41.

Sezgin Ş. (2010). Politika Transferi ve Türkiye’de Özelleştirme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27, Ağustos.

Sobacı, M. Z. (2009). İdari Reform ve Politika Transferi, Ankara.

Sobacı, M. Z. (2009). Politika Transferi Bağlamında Ulusal ve Global Düzeydeki Politikaların Analizi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

Yetiş, M. (2006). Tocqueville ve Merkezîyetçilik Sorunu. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Ankara.

